Sosyal Bilimler Dergisi / The Journal of Social Sciences

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 6, Sayı: 41, Ekim 2019, s. 341-361

ISSN: 2149-0821 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/SOBIDER.32634>

Dr. Öğr. Üyesi İsmet AKBAŞ

Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

iakbas@karatekin.edu.tr

Arş. Gör. Emine Nur KIRIMLI

Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

enurd@karatekin.edu.tr

TÜRKİYE’DEKİ DEVLET VE VAKIF ÜNİVERSİTELERİNDE ÇEVRE EĞİTİMİ VERİLMESİNE İLİŞKİN BİR ARAŞTIRMA

Özet

Bu çalışmanın amacı Türkiye’deki devlet ve vakıf üniversitelerinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında çevre içerikli derslerin verilme düzeyini tespit etmektir. Böylelikle devlet üniversiteleri ve vakıf üniversiteleri arasında çevre içerikli dersler açısından karşılaştırma yapılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla Türkiye’deki devlet ve vakıf üniversitelerinin web sayfaları üzerinden ders katalogları taranmıştır. Siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerin verilme düzeyleri araştırılmıştır. Bu çalışmanın Türkiye’deki devlet ve vakıf üniversitelerinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarının ders planları/ müfredatlarında uzlaşının sağlanması konusunda bilgi sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Kamu Yönetimi, Çevre Eğitimi, Çevre Politikaları, Çevre Sorunları

JEL Kodları: I21, I23

A RESEARCH ON GIVING ENVIROMENTAL EDUCATION IN PUBLIC AND PRIVATE UNIVERSITY IN TURKEY

Abstract

The aim of this study is to determine the level of courses that contains environmental education in the undergraduate programs of political science and public administration/public administration of public and private universities in Turkey. Thus, it is aimed to make comparisons between public universities and private universities in terms of environmental content. For this purpose, course catalogs on the web pages of public and private universities in Turkey are scanned. In the study, the level of giving enviromental content courses such as ecology environmental pollution environmental problems environmental policies, sustainable environment, urbanization and environmental problems in political science and public administration/public administration undergraduate programs were researched. It is expected to provide information on the provision of consensus about the course plans/curriculum of undergraduate programs of political science and public administration/public administration at public and private universities in Turkey by this study.

Keywords: Political Science and Public Administration, Public Administration, Environmental Education, Environmental Policies, Environmental Problems

JEL Codes: I21, I23

GİRİŞ

Çevre, insan faaliyetlerinin flora ve fauna üzerinde kısa yada uzun vade de yarattığı olumlu yada olumsuz fiziksel, kimyasal ve biyolojik etkilerin yanında toplumsal etkilerin toplamı olarak tanımlanabilmektedir (Keleş vd., 2009: 51). Çevrenin sunduğu kıt kaynaklardan gelecek kuşaklarında yararlanabilmesi ve dünyamızı daha yaşanabilir hale getirmek amacıyla, çevre duyarlılığının gelişimi ve sürdürülebilir kalkınma kavramları önemli bir konuma gelmiştir. Bu kavramlar etrafında istenen hedeflere ve sonuçlara ulaşabilme konusunda çevre eğitimi ve eğitim düzeyi etkin bir araç olarak kullanılmaktadır. Çevre eğitimi sayesinde çevrenin girift ilişkilerini anlamak ve insan faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan sorunları tespit etmek, çevre ve iklimle ilgili olayları kavraya bilmek ve sonuçta çevrenin sürekliliğini sağlayarak insanlar ve toplumlar için yaşanabilir bir çevre oluşturabilmek amaçlanmaktadır (Erol ve Gezer, 2006: 67-69).

Çevre eğitimi ile sürekli eğitim süreci içinde ekolojik farkındalığın artırılarak çevresel sorunların çözümüne dönük olarak politikaların oluşturulması için gerekli bilgi beceri, değer ve deneyimleri ifade etmektedir (Liefländer ve Bogner, 2018: 615-617). Çevre eğitimi ile elde edilene bilgi, davranış ve tutumların kazandırılmasıyla birlikte akademik eğitim sonrası bu alanda üstlenecekleri sorumluluk ve görev alma süreçlerinde kişilik gelişimlerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Türkiye'de çevre eğitimi akademik eğitimde yer almaya başladığı dönemden itibaren özellikle akademik eğitimde gerekli önemi bulamamış ve eğitimde dersler genellikle seçmeli ders statüsündedir.

Çevre eğitimi ile insanları çevreye karşı sorumluluklarını anlayabilme ve yaşanan çevresel sorunların çözümüne dönük politikaların oluşturabilmesini sağlamaktadır. Çevre eğitimi,

ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları konularında bilgilerin elde edilmesi sağlanırken aynı zamanda bireylerde sorunların çözümüne dönük olumlu tutum ve davranışların gelişimini sağlayamaya çalışılmaktadır (Clark, 2005: 425; Goldman vd., 2006: 13; Culen ve Mony, 2003: 26).

Sürdürülebilir çevre ve kalkınmanın sağlanabilmesi için çevrenin toplumun ve ekonominin bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Bu sayede doğal kaynakları gelecek nesiller için muhafaza edilmesi sağlanacaktır (Kricsfalusy vd., 2018: 593). Özellikle devlet ve vakıf üniversitelerinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarından mezun olanların gelecekte kamu kurum ve Kuruluşlarında karar alma süreçlerinde yer almaları göz önüne alındığında çevre içerikli derslerin önemini ortaya koymaktadır. Bu amaçla Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinin web sayfaları üzerinden ders katalogları taranmıştır. Siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerin verilme düzeyleri araştırılmıştır. Böylelikle devlet ve vakıf üniversitelerinin çevre eğitimindeki yaklaşımları belirlenmiş olacaktır.

1. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmanın amacı Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında çevre içerikli derslerin verilme düzeyini tespit etmektir. Böylelikle devlet üniversiteleri ve vakıf üniversiteleri arasında çevre içerikli dersler açısından karşılaştırma yapılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinin web sayfaları üzerinden ders katalogları taranmıştır. siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerin verilme düzeyleri araştırılmıştır. Bu çalışmanın Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarının ders planları/ müfredatlarında uzlaşının sağlanması konusunda bilgi sunması beklenmektedir.

Araştırmanın kısıtlılığı Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerin de siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarıyla sınırlı tutulmuş olmasıdır. YÖK'ün internet sitesinde bulunan liste doğrultusunda ulaşılabilen web siteleri üzerinden 201 devlet ve vakıf üniversitesi incelenmiştir. Bununla birlikte araştırma kapsamında web sayfalarındaki taramalarda dayalı olarak yeni kurulan ve ilgili bölümün bulunmadığı ya da ilgili bölümün bulunmasına karşın bölümün aktif olmadığı devlet ve vakıf üniversitelerinin web sayfalarından gerekli verilere ulaşılamamıştır.

2. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ

Araştırmanın verileri devlet ve vakıf üniversitelerine ait web sitelerinden ilgili bölümün sayfalardan elde edilmiştir. Siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarının ders planları/müfredatları/dersler ve içerikleri şeklindeki bağlantılardan bahar ve güz dönemine ait derslere ve içeriklerine ulaşılmıştır. Her üniversitenin siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında varsa ders planları ve ders içerikleri kısımlarından yoksa ders programlarından ilgili üniversitelerin web sayfalarında taranarak Kasım-Aralık 2018 tarihleri arasında bölümlerin ders içerikleri ve ders planları üzerinden yapılmıştır. Ders planları ve içerikleri incelenirken sadece “çevre” kelimesinin geçtiği dersler temel alınmamış, bu amaçla siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans

programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerin verilme düzeyleri araştırılmıştır.

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

Şekil 1'de yer alan 72 vakıf üniversitesinin 41'inde (%58'inde) üniversitenin ilgili bölümleri bulunmamakta, 9'unda (%13'ünde) iktisadi ve idari bilimler fakültesi bulunmamakta, 5'inde (%7'sinde) ilgili bölüm bulunmasına karşın söz konusu dersler bulunmamakta ve 3 (%4) üniversitenin de web sitelerinin aktif olmadığı için ulaşılamamıştır.

Şekil 1. Vakıf Üniversitelerinde İlgili Bölümlerin ve Derslerin Dağılımı

Bu bağlamda 13 (%18'inde) vakıf üniversitesinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerin bulunduğu görülmektedir.

Şekil 2'de görüldüğü üzere söz konusu 13 vakıf üniversitesinde toplamda 25 tane ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli dersler bulunmaktadır. Bu bağlamda vakıf üniversitelerinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında bulunan toplam 26 dersten 18 tanesi seçmeli ve 7 tanesi zorunlu ders statüsünde yer almaktadır.

Şekil 2. Vakıf Üniversitelerinde Derslerin Statülerine Göre Dağılımı

Tablo 1’de görüldüğü gibi 13 (%18’inde) vakıf üniversitesinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli dersler bulunmaktadır. Vakıf üniversitelerinin söz konusu programlarında derslerin isimleri birbirlerinden farklı olsa da ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli dersler bulunmaktadır. Ders içerikleri incelendiğinde büyük ölçüde aynı olduğu gözlenmiştir. Derslerin büyük kısmının seçmeli ders statüsünde olduğu görülmektedir. bununla birlikte sadece 5 üniversitede zorunlu ders statüsüne sahip derslerin bulunduğu görülmektedir. geriye kalan 8 vakıf üniversitesinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerin tamamının seçmeli olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Vakıf üniversitelerinde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi/Kamu Yönetimi Programlarında “çevre” İçerikli Derslerin Verilme Düzeyi

Üniversite Adı	Dersin Adı	Dersin Statüsü
Altınbaş Üniversitesi	Çevre Siyaseti	S
Antalya Bilim Üniversitesi	Çevre Politikaları	S
Atılım Üniversitesi	Çevre Politikası	S
İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi	Tarihi Çevrelerin Korunması	S
	Çevre Arkeolojisi	S
	Çevre, İklim Değişikliği Ve Sürdürülebilir Kalkınma	S
	Kentsel Çevrenin Analizi	S
	Çevre, Felsefe Ve Etik	S
	Çevre Politikaları	S
	Çevre Ekonomisi	S
	İnsan ve Çevre	S
İstanbul Arel Üniversitesi	Çevre Koruma İş Sağlığı ve Güvenliği	Z
İstanbul Gedik Üniversitesi	Kentleşme ve Çevre	Z
	Çevre Politikası	S
	Çevre ve Sosyal Sorumluluk	Z
İstanbul Gelişim Üniversitesi	Çevre Ekonomisi ve Sürdürülebilirlik	S
	Çevre Psikolojisi	S
İstanbul Kent Üniversitesi	Küresel Çevre Politikaları ve Hukuku	S
İstanbul Rumeli Üniversitesi	Çevre Sorunları ve Yönetimi	S
	Çevre ve Sosyal Sorumluluk	S
İstinye Üniversitesi	Çevre Güvenliği Sorunları ve Kalkınma	S
Mef Üniversiteleri	Çevresel Güvenlik	Z
Nuh Naci Yazgan Üniversitesi	Çevre Sorunları ve Politikaları	Z
Yeditepe Üniversitesi	Kentleşme ve Çevre Sorunları	Z
	Küresel Çevre Politikaları	Z

Şekil 3'de görüldüğü üzere içerik ve konu bakımından dersler kümelendiğinde derslerin yoğunlukla çevre sorunları ve politikaları alanında yoğunlaştığı görülmektedir. Bununla birlikte vakıf üniversitelerinde çevre içerikli derslerin sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde çevre, ekonomi ve kalkınma içerikli dersler yoğunluk göstermektedir. Ayrıca kent ve kentleşme süreçlerinin çevre üzerinde yarattığı etki ve sorunları inceleyen derslerinde vakıf üniversitelerinin siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında yer almaktadır.

Şekil 3. Vakıf Üniversitelerinde İçerik ve Konu Bakımından Derslerin Kümelmesi

124 devlet üniversitesinden 84 üniversite de siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerin bulunduğu görülmektedir. Ayrıca 45 kamu üniversitesinde ilgili bölümlerin bulunmadığı görülmektedir. Devlet üniversitelerin büyük bir kısmında ilgili bölümlerin bulunduğu ve ilgili bölümlerin bulunduğu devlet üniversitelerinin tamamında çevre içerikli dersler yer almaktadır.

Şekil 4. Devlet Üniversitelerinde Bölümlerde İlgili Derslerin Bulunduğu Üniversiteler

Bu bağlamda devlet üniversitelerinde de siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında bulunan toplam 192 dersten 101 tanesi seçmeli ve 91 tanesi zorunlu ders statüsünde yer almaktadır. Görüldüğü üzere kamu üniversitelerindeki derslerin yarısından fazlası seçmeli ders statüsünde yer almaktadır. Vakıf üniversitelerinden farklı olarak devlet üniversitelerinde zorunlu ders ve seçmeli ders dağılımlarında dengeli bir dağılım göstermektedir.

Şekil 5. Devlet Üniversitelerinde İlgili Derslerin Statülerine Göre Dağılımı

Tablo 2’de görüldüğü gibi 84 devlet üniversitesinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli dersler bulunmaktadır. Devlet ve Vakıf üniversitelerinin söz konusu programlarında derslerin isimleri birbirlerinden farklı olsa da ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli dersler bulunmaktadır. Benzer şekilde ders içerikleri incelendiğinde büyük ölçüde aynı olduğu gözlenmiştir. Ayrıca devlet üniversitelerinde ilgili bölümlerin bulunduğu 8 üniversitenin ilgili bölümlerinde zorunlu ders statüsünde dersi bulunmamaktadır. Geriye kalan 76 devlet üniversitesinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerin ya tamamının zorunlu yada hem zorunlu hem de seçmeli ders statüsüne sahip derslerin bulunduğu görülmektedir.

Tablo 2. Devlet Üniversitelerinde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi/Kamu Yönetimi Programlarında “çevre” İçerikli Derslerin Verilme Düzeyi

Üniversite Adı	Dersin Adı	Dersin Statüsü
Adıyaman Üniversitesi	Çevre Hukuku	S
	Çevre Politikası	Z
	Çevre Yönetimi	S
	Çevre Ekonomisi	S
Afyon Kocatepe Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Politikaları	S
	Uluslararası Çevre Politikaları	S
Akdeniz Üniversitesi	Çevre Sorunları	Z
	Uluslararası Çevre Politikaları	S
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Politikası	Z
Aksaray Üniversitesi	Çevre Politikası	Z
	Çevre Sorunları	S
	Kentleşme Ve Çevre Sorunları	S
	Çevre Hukuku	S
	Çevre Etiği	S
	Çevre Kirliliği Ve Kontrolü	S
	Çevremizdeki Bilim	S
Amasya Üniversitesi	Doğal Kaynaklar Ve Çevre Ekonomisi	S
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Çevre Politikaları	Z
	Çevre Hukuku	Z
	Çevre Sorunları	S
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	Kentleşme Ve Çevre	Z
Ankara Üniversitesi	Çevresel Politikalar	Z
	Doğa Ve Siyaset	S
Ankara Yıldırım Beyazıt	Çevre Siyaseti	Z

Üniversitesi	Çağdaş Çevre Sorunları	S
Ardahan Üniversitesi	Kentleşme Ve Çevre Politikası	Z
Artvin Çoruh Üniversitesi	Çevre Hukuku	S
	Çevre Yönetimi Ve Politikası	Z
	AB Çevre Politikaları	S
Adana Bilim Ve Teknoloji Üniversitesi	Çevre Politikaları	S
Atatürk Üniversitesi	Çevre Politikaları	Z
	Çevre Ekonomisi	S
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	Kentleşme Ve Çevre Sorunları	Z
	Çevre Politikası	S
Balıkesir Üniversitesi	Çevre Yönetimi Ve Sorunları	Z
Bandırma On Yedi Eylül Üniversitesi	Çevre Politikaları	S
	Uluslararası çevre sorunları	S
Bartın Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Politikaları	Z
	Çevre Bilimi	S
	Çevre Ve İmar Hukuku	S
	Çevresel Etki Değerlendirmesi	S
	Çevre: Sosyal Ve Yönetimsel Sorunlar	S
Batman Üniversitesi	Çevre Politikası	Z
	Güncel Çevre Sorunları	S
	Çevresel Etki Değerlendirmesi	S
	Kent Ve Çevre Etiği	S
Bayburt Üniversitesi	Çevre Bilimi	S
	Çevre Hakkı	S
	Küreselleşme Ve Ekoloji	S
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi	Kentleşme Ve Çevre Sorunları	Z
Bingöl Üniversitesi	Çevre Politikası	Z
	Küreselleşme Ve Yönetim	S

Bitlis Eren Üniversitesi	Çevre Etiği	S
	Uluslar Arası Çevre Politikası	Z
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Çevre Ve Hukuk	Z
	Çevre Politikası	Z
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Çevre Politikası	Z
	Çevre Ve Hukuk	Z
Bursa Uludağ Üniversitesi	Çevre Bilimleri	Z
	Doğa İnsan Bilim	S
	İşletme Çevre Yönetim Sistemleri	S
	Çevre Politikaları	Z
	Uluslararası Çevre Rejimleri	S
	Uluslararası Çevre Güvenliği	S
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Çevre Yönetimi Ve Politikası	Z
	Çevre Ve Siyaset	S
	Türkiye'nin Çevre Sorunları	S
Çankırı Karatekin Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Politikaları	Z
	Çevre Ve Sürdürülebilir Kalkınma	S
Dicle Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Politikaları	Z
	Çevre Hukuku	S
	Çevresel Etki Değerlendirmesi	S
Dokuz Eylül Üniversitesi	Çevre Yönetimi Ve Politikası	Z
	Çevre Eğitimi Yönetimi Ve Politikalar	S
	Uluslararası Çevre Politikası	Z
Düzce Üniversitesi	Kent Ve Çevre Politikaları	Z
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Hukuk	Z
	Çevre Politikalarına Giriş	S
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	İşletme Ve Çevre	S
	Çevre Politikası	Z
	Çevre Sorunları	S
	Çevre Hukuku	S

	Çevre Etiği	S
Fırat Üniversitesi	Kentleşme Ve Çevre Politikaları	Z
Gazi Üniversitesi	Çevre Politikaları	Z
	Çevre Hukuku	Z
Gaziantep Üniversitesi	Kentleşme Politikası Ve Çevre Sorunları	Z
	Türkiye'nin Çevre Sorunları	S
	Çevre Hukuku Ve Çevre Sorunları	Z
Erciyes Üniversitesi	Çevre Politikası	Z
	Çevre Ekonomisi	S
Giresun Üniversitesi	İklim Değişikliği Ve Küresel Politikalar	Z
	Çevre Sorunları Ve Politikaları	S
	Atık Yönetimi	S
	Doğal Kaynak Yönetimi	S
	İklim Değişikliği Ve Tarım Politikaları	S
	Çevresel Etki Değerlendirmesi	S
	Çevre Ve Siyaset	S
Gümüşhane Üniversitesi	Çevre Politikaları	Z
Hacettepe Üniversitesi	Yerel Yönetimler Ve Çevre	S
	Kentleşme Ve Çevre Politikaları	S
	Kent Ve Çevre Yönetimi	S
Harran Üniversitesi	Çevre Yönetimi	Z
	Çevre Hukuku	Z
	Uluslararası Çevre Politikaları	S
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	Kent Ve Çevre Sorunları	Z
	Çevre Politikası	Z
	Çevresel Etki Değerlendirme	S
	Çevre Yönetimi	S
Hitit Üniversitesi	Çevre Sorunları	Z
	Türkiye'de Çevre Politikaları	S
Iğdır Üniversitesi	Çevre Hukuku	Z

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Çevre Bilimi	Z
İnönü Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Politikaları	Z
	Uluslararası Çevre Politikası	S
	Çevre Etki Değerlendirmesi	S
İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Kentleşme Ve Çevre Yönetimi	Z
İstanbul Üniversitesi	Türkiye'de Çevre Sorunları	S
	Çevre Politikası Ve Hukuku	Z
	Küresel Çevre Siyaseti	S
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	Kentleşme Ve Çevre	Z
	Çevre Sorunları Ve Politikaları	Z
Kafkas Üniversitesi	Kentleşme Ve Çevresel Sorunlar	Z
	Çevresel Politikalar	S
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	Çevre Sorunları	Z
	Çevre Ekonomisi	S
	Çevre Hukuku	S
	AB Ve Türkiye'de Çevre Politikası	S
Karabük Üniversitesi	Çevre Felsefesi	S
	Çevre Yönetimi Ve Politikası	Z
Karadeniz Teknik Üniversitesi	Çevre Felsefesi	S
	Çevre Politikası	Z
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	Çevre Politikası	Z
Kırıkkale Üniversitesi	Çevresel Politikalar	Z
Kırklareli Üniversitesi	Çevre Politikaları Ve Hukuku	Z
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Çevre Sorunları	S
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	Türkiye'nin Çevre Sorunları	S
	Kentleşme ve Çevre Sorunlarına Giriş	Z
	Çevre Hukuku ve ÇED	Z
	Çevre Sorunları Ve Politikaları	Z

Kocaeli Üniversitesi	Çevre Politikaları	Z
	Güncel Çevre Sorunları	S
	Çevre Etki Değerlendirmesi	S
	Çevre Etiği	S
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	Çevre Yönetimi Ve Politikaları	Z
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Politikaları	Z
Mardin Artuklu Üniversitesi	Çevre Bilimine Giriş	Z
	Çevre Politikaları	Z
Marmara Üniversitesi	Çevre Etki Değerlendirmesi	S
	Çevre Politikası	Z
	Çevre Hukuku	S
Mersin Üniversitesi	Çevre Sorunları	S
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Çevre Yönetimi Ve Politikası	Z
Muş Alparslan Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Yönetimi	Z
Necmettin Erbakan Üniversitesi	Çevre Yönetimi Ve Politikası	Z
Niğde Ömer Halis Demir Üniversitesi	Çevre Politikası	Z
Samsun On Dokuz Mayıs Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Politikaları	Z
	Çevre Hukuku	S
	Çevre Ekonomisi	S
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	Çevre Yönetimi Ve Sorunları	Z
Pamukkale Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Politikaları	S
	Çevre Ve Sürdürülebilir Kalkınma	S
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Çevre Politikaları	Z
	Çevre Sorunları Ve Politikaları	Z
Selçuk Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Hukuku	Z

	Çevre sorunları	S
Sinop Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Politikaları	Z
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Kentleşme Ve Çevre Sorunları	Z
Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi	Çevre Bilimi	Z
	Çevre Yönetimi Ve Standartları	S
	AB Çevre Politikası	S
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Çevre Sorunları	Z
	İklim Değişikliği Ve Çevre Politikaları	S
Trakya Üniversitesi	Çevre Yönetimi	Z
	Çevresel Etki Değerlemesi	S
	Çevre Hukuku	S
	Küresel Çevre Sorunları	S
	Çevre Tasarımında Katılım	S
	Çevre Koruma	S
	Ekoloji Ve Çevre Bilimi	
Uşak Üniversitesi	Çevre Sorunları	S
	İleri Türkiye’nin Çevre Politikası Uygulamaları	S
	İleri Ülkelerin Şehircilik Politikası Uygulamaları	S
	Türkiye’nin Çevre Politikası Uygulaması	S
	Çevre Yönetimi Politikası	S
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Çevre Politikası Ve Yönetimi	Z
	Çevre Hukuk	S
Yozgat Bozok Üniversitesi	Çevre Politikası	Z
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	Çevre Sorunları Ve Politikaları	Z
	Çevre Hukuku	S

Şekil 6’da görüldüğü üzere devlet üniversitelerindeki siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli dersler

gruplandırıldığında en fazla çevre sorunları ve politikası/ları içeriğindeki derslerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bununla birlikte içerik bakımından çevre hukuku ve çevre etki değerlendirme konularına odaklanmış derslerinde ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Ayrıca çevre sorunlarının Türkiye ve Uluslararası boyutuna inceleme alınma alan derslerinde yoğunluk bakımından üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Kent, kentleşme ve çevre sorunları arasındaki ilişki ve bununla birlikte çevre yönetimi ve örgütlenmesini konu alan derslerinde önemli denebilecek oranda yer almaktadır.

Şekil 6. Devlet Üniversitelerinde İçerik ve Konu Bakımından Derslerin Kümelenmesi

Şekil 7’de görüldüğü üzere vakıf üniversitelerin büyük bölümünde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarının dolayısıyla ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerinin bulunmadığı görülmektedir. Buna karşın devlet üniversitelerinin oldukça önemli bir kısmında siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarının bulunduğu görülmektedir.

Şekil 7. Devlet ve Vakıf Üniversitelerinde İlgili Bölümlerin ve Derslerin Bulunup Bulunmadıklarına Göre Karşılaştırılması

Devlet ve vakıf üniversiteleri arasında diğer bir farklılıkta siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında derslerin statülerinde karşılaşılmaktadır. Vakıf üniversitelerinde ilgili bölümlerde söz konusu derslerin büyük bir kısmı seçmeli ders statüsündedir. Buna karşılık ise devlet üniversitelerinde söz konusu ders statülerinde daha dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir. Vakıf üniversitelerin neredeyse tamamı seçmeli ders olarak belirlenmiştir. Vakıf üniversitelerinde temel çevre derslerinin de seçmeli ders statüsünde olduğu görülmektedir. Devlet üniversitelerinde ise temel çevre derslerinin büyük çoğunluk zorunlu ders statüsünde olarak verilmektedir. Bu bağlamda çevre konusunda istenilen temel bilgi, düşünce ve davranışların gelişmesi bakımından bu önemli bir sonuç yaratmaktadır.

Şekil 8. Devlet ve Vakıf Üniversitelerinde Derslerin Statülerine Göre Gruplandırılması

Şekil 9 ve 10'da görüldüğü üzere vakıf ve devlet üniversiteleri ders içerikleri ve ilgi alanlarına göre karşılaştırıldığında çevre sorunları ve politikaları, çevre biliminin tanımı, insan çevre ilişkisi, çevre sorunlarının tanımı, çevre politikalarının analizi, çevre yasası, çevre ekonomisi, sürdürülebilir kalkınma içeriklerine sahip derslerin ağırlıkta olduğu görülmektedir.

Şekil 9. Devlet Üniversitelerinde Derslerin İçerik ve Konu Başlıklarına Göre Kümelenmesi

Ancak vakıf üniversitelerini devlet üniversitelerinden ayıran nokta ise ekonomi ve kalkınma çerçevesinde sürdürülebilir çevre ve kalkınma odaklı derslerin devlet üniversitelerine göre daha fazla olduğu görülmektedir. Devlet üniversitelerinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında çevre bilimi, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli dersler gruplandırıldığında en fazla çevre sorunları ve politikası/ları içeriğindeki dersler ağırlıktadır. Devlet üniversitelerinde çevre bilimi, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları gibi çevre konusunda temel bilgi, davranış ve tutumların gelişmesini sağlayacak olan derslerin zorunlu ders statüsünde olduğu görülmektedir. bu derslere ek olarak diğer seçmeli dersler eklenmiştir.

Şekil 10. Vakıf Üniversitelerinde Derslerin İçerik ve Konu Başlıklarına Göre

Kümelenmesi

Vakıf üniversitelerine bunlara ek olarak içerik bakımından çevre ekonomisi ve sürdürülebilir kalkınma içerikli derslerinde yoğun şekilde yer aldığı görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında vakıf üniversitelerinde çevre bilimi, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerin ekonomi ve sürdürülebilir kalkınma ekseninde ele alındığı açıkça görülmektedir. çevre-kalkınma ilişkisi içinde derslerin içerik bakımından oluşturulmuş ve çevre hukuku boyutu ise

eksik kaldığı görülmektedir. Devlet üniversitelerinde daha çok çevre yönetimi ve politikaları sorunların kaynağı ve çevre mevzuatlarının incelenmesi konularında odaklanıldığı görülmektedir

SONUÇ

1970'li yıllardan itibaren çevre ve çevre sorunları giderek kullanılmaya başlanan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle 20. Yüzyılda yaşanan bir takım çevresel sorunlar ve bununla bağlantılı afetlerin sonucunda çevrenin ve ekosistemin çeşitli öğelerinin korunması ve değeri konusunda bir bilinçlenmenin ortaya çıktığı görülmektedir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası hızla artana nüfus ve bununla birlikte hızlı sanayileşme ve kentleşme süreciyle birlikte küresel ısınma, ozon tabakasının incelenmesi, hava ve su kirliliği, toprak erozyonu ve ormanların yok olması gibi çevresel sorunlar karşılaşılan en önemli çevresel sorunlar olmuştur (Keleş vd., 2009: 93-97; Vlek ve Ste, 2007: 2-3; Adger, vd. 2001: 686-687; Shackley ve Wynne, 1995: 221-223). Bu konuda duyarlılığın artmasıyla birlikte gönüllü kuruluşlar, kamu kurumları ve uluslararası kuruluşlar yaşanan çevre felaketleri ve sorunları karşısında giderek artan boyutta toplumun ilgisini ve duyarlılığını arttırmaktadır.

Bu bağlamda, devlet ve vakıf üniversitelerinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarından mezun olanların gelecekte kamu kurum ve Kuruluşlarında karar alma süreçlerinde yer alacakları olması çevre içerikli derslerin önemini ortaya koymaktadır. Bu amaçla Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinin web sayfaları üzerinden ders katalogları taranmıştır. Siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerin verilme düzeyleri araştırılmıştır.

Vakıf üniversitesinin 41'inde (%58'inde) üniversitenin ilgili bölümleri bulunmamakta, 9'unda (%13'ünde) iktisadi ve idari bilimler fakültesi bulunmamakta, 5'inde (%7'sinde) ilgili bölüm bulunmasına karşın söz konusu dersler bulunmamakta ve 3 (%4) üniversitenin de web sitelerinin aktif olmadığı için ulaşılamamıştır. Bu bağlamda 13 (%18'inde) vakıf üniversitesinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerin bulunduğu görülmektedir. Toplamda vakıf üniversitelerinde ilgili bölüm ve derslerin düşük sayıda yer almaktadır. 13 vakıf üniversitesinde toplamda 25 tane ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli dersler bulunmaktadır. Bu bağlamda vakıf üniversitelerinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında bulunan toplam 26 dersten 18 tanesi seçmeli ve 7 tanesi zorunlu ders statüsünde yer almaktadır. Vakıf üniversitelerinde zorunlu ders sayısının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Vakıf üniversitelerinde içerik ve konu bakımından dersler kümелendiğinde derslerin yoğunlukla çevre sorunları ve politikaları alanında yoğunlaştığı görülmektedir. Bununla birlikte vakıf üniversitelerinde çevre içerikli derslerin sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde çevre, ekonomi ve kalkınma içerikli dersler yoğunluk göstermektedir. Ayrıca kent ve kentleşme süreçlerinin çevre üzerinde yarattığı etki ve sorunları inceleyen derslerinde vakıf üniversitelerinin siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında yer almaktadır.

Devlet üniversitesinden 84'ünden siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerin bulunduğu görülmektedir. Ayrıca 40 kamu üniversitesinde ilgili bölümlerin bulunmadığı görülmektedir. Devlet üniversitelerin büyük bir kısmında ilgili bölümlerin bulunduğu ve ilgili devlet üniversitelerin de siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında bulunan toplam 192 dersten 101 tanesi seçmeli ve 91 tanesi zorunlu ders statüsünde yer almaktadır. Görüldüğü üzere kamu üniversitelerindeki derslerin yarısından fazlası seçmeli ders statüsünde yer almaktadır. Bölümlerin bulunduğu devlet üniversitelerinin tamamında çevre içerikli dersler bulunmaktadır. Devlet üniversitelerinde ilgili bölümlerin bulunduğu 8 üniversitenin ilgili bölümlerinde zorunlu ders statüsünde dersi bulunmamaktadır. Geriye kalan 76 devlet üniversitende siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans çevre içerikli derslerin ya tamamının zorunlu ya da hem zorunlu hem de seçmeli ders statüsüne sahiptir.

Devlet üniversitelerindeki siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli dersler gruplandırıldığında en fazla çevre sorunları ve politikası/ları içeriğindeki derslerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bununla birlikte içerik bakımından çevre hukuku ve çevre etki değerlendirme konularına odaklanmış derslerinde ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Ayrıca çevre sorunlarının Türkiye ve Uluslararası boyutuna inceleme alanına alan derslerinde yoğunluk bakımından üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Devlet üniversitelerindeki çevre eğitimi sayesinde çevrenin girift ilişkilerini anlamak ve insan faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan sorunları tespit etmek, çevre ve iklimle ilgili olayları kavraya bilmek ve sonuçta çevrenin sürekliliğini sağlayarak insanlar ve toplumlar için yaşanabilir bir çevre oluşturabilme konusunda temel derslerin zorunlu ders statüsü ile öğrencilere aktarılmaya çalışıldığı tespit edilmiştir.

Bununla birlikte vakıf üniversitelerin büyük bölümünde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarının dolayısıyla ekoloji, çevre kirliliği, çevre sorunları, çevre politikaları, sürdürülebilir çevre, çevre yönetimi, kentleşme ve çevre sorunları gibi çevre içerikli derslerinin bulunmadığı görülmektedir. bu durum vakıf üniversitelerindeki öğrencilere verilen çevre eğitimi ile sürekli eğitim süreci içinde ekolojik farkındalığın artırılarak çevresel sorunların çözümüne dönük olarak politikaların oluşturulması için gerekli bilgi beceri, değer ve deneyimleri sağlama konusunda yeterli değildir.

Devlet ve vakıf üniversiteleri arasında diğer bir farklılıkta siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında derslerin statülerinde karşılaşılmaktadır. Vakıf üniversitelerinde ilgili bölümlerde söz konusu derslerin büyük bir kısmı seçmeli ders statüsündedir. Buna karşılık ise devlet üniversitelerinde söz konusu ders statülerinde daha dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir. Vakıf üniversitelerin neredeyse tamamı seçmeli ders olarak belirlenmiştir. Vakıf ve devlet üniversiteleri ders içerikleri ve ilgi alanlarına göre karşılaştırıldığında çevre sorunları ve politikaları, çevre biliminin tanımı, insan çevre ilişkisi, çevre sorunlarının tanımı, çevre politikalarının analizi, çevre yasası, çevre ekonomisi, sürdürülebilir kalkınma içeriklerine sahip derslerin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Ancak vakıf üniversitelerini devlet üniversitelerinden ayıran nokta ise ekonomi ve kalkınma çerçevesinde sürdürülebilir çevre ve kalkınma odaklı derslerin devlet üniversitelerine göre daha fazla olduğu görülmektedir.

Vakıf üniversitelerinde çevre eğitiminin amacına uygun olarak, öğrencilerin çevre sorunları ve politikalarını kavrama konusunda yeterli düzeyde çevre dersinin olmadığı görülmektedir. Bu amaçla vakıf üniversitelerinde söz konusu lisans programlarında ders kataloglarında öğrencilerin temel düzeyde eğitim almalarına dönük dersler eklenmelidir. Devlet üniversitelerinde ise farklı olarak temel düzeyde çevre eğitimin alınması konusunda yeterli düzeyde der bulunmasına karşın sürdürülebilir kalkınma ve çevre içerikli derslerin yeterli düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte devlet ve vakıf üniversitelerinde siyaset bilimi ve kamu yönetimi/kamu yönetimi lisans programlarında derslerin isminin ve içeriğinin üniversiteler arasındaki farklılıkların kaldırılması gerekmektedir. Devlet ve vakıf üniversitelerinin söz konusu bölümlerinde uygun spesifik çevre dersleri (çevre sorunları ve politikaları vb.) temel derslerin yanında çevre içerikli derslerin sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde çevre, ekonomi ve kalkınma içerikli derslerinde ders kataloglarında yer alması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Adger, W. N. ve Benjaminsen, T. A., Brown, K. and Svarstad, H. (2001), “Advancing a Political Ecology of Global Environmental Discourses”, *Development and Change*, 32, 681–715.
- Clark, M. (2005), “Corporate Environmental Behavior Research: Informing Environmental Policy”. *Structural Change ve Economic Dynamics*, 16(3), 422-431.
- Culen, G. ve Mony, P. (2003), “Assessing environmental literacy in a non-formal youth program”, *The Journal of Environmental Education*, 34(4), 26-28.
- Erol, G. H. ve Gezer K. (2006), “ Prospective of Elementary School Teachers’ Attitudes Toward Environment and Environmental Problems”, *International Journal Of Environmental and Science Education*, 1 (1), 65 – 77.
- Goldman, D., Yavetz, B. ve Pe’er, S. (2006), “Environmental literacy in teacher training in Israel: Environmental behavior of new students”. *Journal of Environmental Education*, 38(1), 3–22.
- Işıldar, Y. G. ve Yıldırım, F. (2008),”The Effectiveness of Environmental Education on Environmentally- Sensitive Behaviours”, *Education and Science*, 33 (148), 13-25.
- Keleş, R., Hamancı, C. ve Çoban, A. (2009), *Çevre Politikası*, Ankara: İmge Kitapevi.
- Kricsfalussy, V., George, C. ve Maureen G. R. (2018), “Integrating Problem- And Project-Based Learning Opportunities: Assessing Outcomes of A Field Course İn Environment And Sustainability”, *Environmental Education Research*, 24(4), 593-610.
- Liefländer, A. K. ve Bogner, F. X. (2018), “Educational impact on the relationship of environmental knowledge and attitudes”, *Environmental Education Research*, 24(4), 611-624.
- Shackley, S. ve Wynne, B. (1995), “Global Climate Change: The Mutual Construction of an Emergent Science-Policy Domain”, *Science and Public Policy*, 22(4), 218-230.
- Vlek, C. ve Ste, L. (2007), “Human Behavior and Environmental Sustainability:Problems. Driving Forces, and Research Topics”, *Journal of Social Issues*, 63(1), 1-19.